

Inserati se sprejemajo in volja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrta leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrta leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Kravji dolini
št. 26.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Strah pred Rusi.

Bati se strahov je človeku prirojeno, zatoraj naj precej opomnim slovenske čitatelje tega ali onega stanu, da naj se nikar ne boje tega članka, v katerem se govori o strašilu — zakaj glavne misli so povzete iz katoliško-slovenskega „Čecha“.

Bati se strašil je človeku prav tako prirojeno, kakor strašiti ali strašila delati. Vsak se spominja svojih detinskih let, ko se je prestrojeval na vse mogoče načine, samo da bi bil koga kaj splašil. Naj bolj priljubljeno, da naj bolj navadno strašilo je bilo in je — medved. Treba je samo obleči kožuh narobe dejati na glavo kakšno kosmato kapo, potegniti jo čez čelo in ušesa, malo pomrmljati in medved je gotov; pred njim beži neskušena deca. Ali v začudenje! Otroci se splaše tacega medvedovega strašila le jedenkrat ali dvakrat in potem se sami napravijo v tako strašilo. Čisto drugačne narave so pa gospodje Angleži, Madžari, Nemci e tutti quanti — in vsi enaki tiči. De gustibus non est disputandum — vsak ima svoj okus — je rekel meni nekdo pred nedavnim in zato mislim jaz, da imam pooblastilo ta izrek obrniti na omenjene gospode. Pred plevenskim padom so se pa kar najedno začeli tresti pred njim tako, da se je treba bati, da bi ne imel ta strah kaj vpliva na njihove možgane. Pustimo pa Angleže in Madžare ter spregovorimo samo o boleznih sicer tako srčnih Nemcev.

Stopimo na ulice in ozrimo se po katerem koli Nemcu ali nemškutarju. Na njegovem obrazu zagledamo precej to bolezen. — Pride li medved ali ne? vpraša jeden družega, — že je za durmi! straši tretji, — ali za vruga,

kaj pa dela Bismark, da ga pusti tako bitu? — V resnici, to je grozen človek! — Vzemimo v roke kateri-koli dunajski list, precej na prvej strani se govori o medvedu, poglejmo v „Figaro“ „Kikeriki“ „Floh“ „Wespe“ in druge — povsod je sami medved. Primaruha, ta eminentno olikani narod, ki se še hudiča ne boji, ker ne veruje vanj, se boji medveda. Strah pred Rusi je prešinil vse Nemce. Naj je Nemeec liberalcec ali tako zvani ultramontanec, socialni demokrat, ali zariti centralist — vse jedno, njemu je prirojen ta strah.

Že dalje časa imamo priliko slediti rusozrtnemu smeru nemških ne izvzemši katoliških listov. Zlasti skrbe ti poslednji že veliko let za nas. Ponujajo nam (naj omenim samo „Germanijo“) svojo alijanco, če le pristopimo k njihovemu „Grossdeutschlandu“. Nemeec ostane Nemeec, morda še po smrti. Pri njem je najprvo narodnost in potem še le katolištvo. Brez nemčurstva zgubi zanj tudi katolištvo vso ceno. Na jedne strani se nam ponuja katolištvo z nemščino, na drugej pa — Aksakovo vseslovanstvo s pravoslavjem. *) Kaj si tedaj zberemo? Odgovor: mi nečemo ni tega, ni onega. Mi ostanemo to, kar smo po božje naredbi, slovenski katoličani in katoliški Slovenci. Mi nečemo ničesar slišati ni o „Grossdeutschlandu“ ni o Aksakovem panslavizmu in tudi ne čutimo nemškega strahu pred Rusom. Razmere kakoršne so sedaj na Ruskem in kakor so se v tej vojski odkrile, niso za nas preveč vabljive a take vendar niso, kakor jih popisujeta Gogolj (v „Mertvih dušah“ in „Revizorju“) in

*) Znano je „Slovenčevim“ čitateljem vlašsko Aksakovo pismo, govoreče o teh dveh točkah.

Pis.

Turgenev (v „Dimu“ in „Novi“). Zapadnja Evropa, govoreč o Rusiji, se kaj rada sklicuje na ta dva pesimistična pisatelja, in zatoraj vidi v Rusiji navadno same knute in Hercene.

Največji neprijatelj sv. Rusije in največja njena kletev in palica je ruska birokracija — činovništvo. Pokazalo se je, da vzrok preganjanju unitov ni tako zelo car in njegova rodbina kakor po popovstvu nahujskano činovništvo. Pripoveduje se, da napade carja Aleksandra včasih melanholija skoraj do brezupnosti, in takrat obžaluje stiskane katoličane, ali on je brezsilen proti činovništvu. Imenuje se sicer samovladar, vendar je angleška kraljica v nekaterih rečeh bolj samovladna nego ruski car in to se tiče glavno vpliva birokracije. „Bog visoko, a car daleko“ se glasi ruski pregovor, v katerem je izražena ta žalostna resnica, da proti činovniški samovolji ni nijedne instance in zato je popolnilo ljudstvo oni pregovor: gospod oderuh in činovnik ubijalec!

A nad tem činovništvom stoji oneravelo volterjansko plemstvo. Državna vsegamogočnost v cerkvenem zboru je imela kakor [na Nemškem tako tudi na Ruskem v posledicah razkolništva v naročji ruske cerkve in iz stoletnega podložništva se je razvila na jedne strani popačenost plemstva in birokracije, na drugej strani pa ruski socializem t. j. nihilizem. Konečni nasledek bode tu kakor na Nemškem popoln socialni prevrat, kateri se pospeši z razvojem izhodne vojske. Pogubni vpliv ruske birokracije, ki se stavlja mej carja in ljudstvo in tako najboljše carjeve namene uničuje, se bo zlomil ali zgoraj, in potem nastanejo boljše razmere, ali se bo zlomil posilno in krvavo s spodaj na škodo Slovanstvu. Rusko si je škodovalo in si še

Šola nekdanj in sedaj.

(Priproste črtice o šoli, učiteljih in učencih.)

(Konec.)

Osnova učiteljskih pripravnišnic za ženske tudi ni bila srečna misel, to postaja celo tistim, ki so se posebno za-nje potezali, čedalje očitneje. Res, da je na ta način na pol odraščnemu ženstvu, za katero ni viših izobraževališč, dana prilika, soznaniti se z raznimi vednostmi, do katerih jim po navadnih dekliških šolah pot ni odprta; marsiktero dekle si pridobi tudi zmožnosti za učiteljico, tedaj za zaslužek vsakdanjega kruha; ali ti dve dobroti nikakor ne prevagata slabih nasledkov takih izobraževalnic. Da ženska ni za učitelja po javnih ljudskih šolah, to se vsak dan očitneje kaže; manjka jej k temu prve lastnosti: telesne moči, s katero bi mogla brzdati razposajeno mladino. Ženska, zlasti mlada, ne bo imponirala količkaj v čim dečkom, razun tega ima veliko drugih lastnosti, ki jo store za učiteljico nesposobno, ker ženski spol se ne imenuje po krivici slabši spol. Prepričanje o nesposobnosti ženske za učiteljico je prodrlo

ne le pri šolskih svetih tam, kjer so bile take nastavljenе, ampak prodira že tudi na viših mestih in dnevi ženskih pripravnišnic bodo menda tudi pri nas kmalu šteti.

Temu bom dodal par ilustracij o ženskih pripravnišnicah v Ljubljani. Kakor gospodiči na srednjih šolah so tudi te gospice v svojem vedenju že cele salon-dame. Dokaz temu prizor, kakoršnih sem že sam veliko videl. Mlad realcec ali gimnazijalec (tudi kak pripravnik, čeravno ti damicam niso tako pristojni, ker so iz manj finega testa) pride z rokovicami in „nadosnikom“ iz šole; svoje knjige in zveske poskrivši po žepih gre kakor gizdalin „come il fant“ po ulicah. Isti čas pride iz druge veže „damica“; svoje šolske knjige v modérni torbici skrivši in razpevši solučnik zavije v stran in — čudno! — čez par sto korakov jo sreča prej omenjeni očalin, ki jo pozdravi, potem se jej ponudi [za spremljevalca in — ko prideta še le čez par ur domu, se izgovarja vsak s tem, da je šola zavoljo tega ali tega dalje trajala. Se vé, galanterija zahteva, da se gospodična domu spremlja, saj „veliki“ tudi tako delajo. Isto tako čaka „galan“ svojo „damo“,

ko gre v šolo in jo spremlja do šolskih vrat kjer se prav elegantno priporoči, ona pa mu tudi naredi svoj priklon.

Posebna lastnost teh „damic“ je še ta, da se med sabo ne „tikajo“, kakor je med dijaki sošolci stara, skoro za vse življenje veljavna navada. Sošolstvo tedaj tu ni nikako prijateljstvo, tudi se druga drugi ne bližajo, ampak razloček med stanovi je vedno očitno: Noša je — se ve da — po najnovejšem „Bazaru.“ Če se že same med sabo nagovarjajo „Sie, Fräulein,“ kako si bo učitelj upal drugače jih nagovarjati! Če jim dá slab red napredovanja, kaka zamera! Ni je nobene strani na njem, ktere bi ne obrale. S takimi tudi učitelj ne more tako ravnati, kakor z dijaki, če so prav že v viših šolah. „Gospice“ zahtevajo od učitelja za-se večji rešpekt, kakor ga imajo oné pred njim, zato se pravega uspeha takih šol ni nikdar nadejati.

Kedar gredo učenci iz šole, se navadno pogovarjajo o tem, kar se je v šoli godilo ali se ima goditi. O čem pa „gospice kandidatkinje?“ Jaz jih večkrat srečujem, večkrat dohajam, ker me moj posel pogostoma pelje memo njih

škoduje naj bolj s tem, da je s preganjanjem poljskih katoličanov in skoraj popolnem preziranjem zapadnih t. j. katoliških Slovanov vrglo od sebe naj izdatnejši kulturni živelj, kateri bi mogel proizvesti duševno emancipacijo ruskih muzikov. Kaj pa pomaga emancipacija od plemstva, če se ne proizvede emancipacija v višem smislu?

In tako vse presmotrivši ne vidimo ničesar, kar bi nas moglo vleči k gosp. Aksakovu. V Pragi se sicer vrši ruska služba božja v bivšji katoliški cerkvi, a še dr. Sladkovský — ki je prvi in dosedaj jedini česki Rus — ni dosti vnet zanjo.

Ali vse to nas na more motiti, da bi mi Slovenci ne želeli iz vsega srca slovanske literaturne vzajemnosti, zakaj mej vsemi Slovani smo ravno mi Slovenci naj bolj navezani rabiti in podpirati nemško slovstvo in si s tem neposrednje samim sebi kopati jamo. Vse to nas ne more motiti, da bi ne simpatizirali z ruskim prostim narodom, iz čegar sredine je vzšla ideja osvobojenja turških Slovanov izpod nevernikovega jarma, in kateri vresničuje proti volji evropskih svobodnjakov to idejo s Herkulovo hrabrostjo in požrtvovalnostjo. Mi hvalimo Boga, da se je Rusom „posrečilo Turka zatreti: ali vse ruske zmage nas ne morejo nakloniti, da bi darovali Rusom našo katoliško vero prav tako, kakor nečemo Nemcem darovati svoje narodnosti.

Vera in slovanska narodnost sta za nas tako trdno sklenjeni kakor duša in telo; vzemi jedno in narod umrje. Zatoraj tudi ne gojimo grozne rusofobije nemških katoličanov in njihovih listov, temuč se bolj bojimo tevtonske nenasitosti in divjosti, in se bomo radi posluževali vseh pripomočkov, kateri nam bodo zagotavljali ne le vere, ampak tudi slovanstvo. Mi odmetavamo od sebe očitane Nemcev, da hočemo biti naprej Slovani in potem še le katoličani, kakor tudi odmetavamo od sebe, da hočemo biti poprej katoličani in potem stoprv Slovani. Mi ne poznamo ni poprej in ni potem mi poznamo le skupno, da smo Slovenci in katoličani v jednem narodu prav tako, kakor telo in duša v jedni osebi. S—n.

Spominki Pijevi.

7. Francoski romarski list „Le Pélerin“ je prinesel unidan nekaj novih sporočil iz — nebes. V posebnem oddelku pripoveduje o Piju

IX: Pri svojem vstopu je prejel krono od brezmadežne Device Marije kot povračilo za krono, katero je on njej tukaj bil dal. Sveti Jožef, kterega je cerkvi povzdignil bil za varha, mu gorko za to stisne roko ter izreče svojo zahvalo. Sveti Peter ugledavši ga odpre koj mu kor. Trije od njega za cerkvene učeničke razglašeni Hilarij, Frančišek Saleški in Alfonz Ligvorjan po vrsti preslavljajo dela njegovega papeštva, 52 svetnikov in 26 zveličanih, kateri so po njem dosegli svoj sedanji stan, zagodejo mu prijetno veselico. Naposled se prikaže ljubi Bog ter reče Piju — čudeže delati. In glej — brez števila ozdravljenj se godi na zemlji po Piju. — V neki novejši številki tega lista se res na tanko opisuje čudežno ozdravljenje, katero je po Piju došlo neki pobožni samostanski sestri v Parizu. — Dasi v obliki manj pristojni — nahajajo se vendar v tem sporočilu pomenljive resnice.

Različno so presojevali Pija IX. — njegovo dejanje in nehanje v življenji; — vzlasti so grajali nekteri iz nevednosti nekteri iz zlobnosti njegovo posvetno ali deželjsko vladanje. V tem obziru je jako znamenito brati, kar je preučeni sedaj zakrknjeni Döllinger pisal o tej stvari l. 1861 v svojih bukvah: „Kirche und Kirchen“ str. 624 (München bei Cotta) in se takole glasi: „Vladanje Pija IX. je modro, dobrovoljno, milo, varčno, vdano koristnim napravam in zboljšavam. Vse, kar izhaja od Pija IX. samega je cerkvenega glavarja dostojno, blagomiselnost, liberalno v dobrem pomenu te besede.

Noben vladar za svoj dvor in za svoje osebne potrebe ne more delati manjših stroškov kot Pij. Ko bi mislili in ravnali vsi kakor on, cerkvena država bi bila res vzgledna država. Oba poslanca, francoski in angleški, opazujeta, da se je denarstveno vladarstvo zboljšalo, zemljiška vrednost raste, poljedelstvo cvete, sploh se prikazujejo mnoga znamenja napredovanja v deželi.

Karkoli se pričakovati more od ljubeznivega vladarja, kteremu je dobrote deliti edino veselje, to dela Pij v obilni meri. Pertransit beneficiendo, ta beseda, povedana o veliko višem, je, nanj obrnjena, vendar le zgolj resnica.

Na njem se prav jasno spozna, kako bi papeštvo (tudi kot posvetna država), kar tiče osebo vladarjevo, pri pravih volitvah lahko

bilo najboljša vseh človeških vstanov. Tu je mož, še v najkrepkejši moški starosti, po brezmadežno dovršeni mladosti, po vestno opravljeni škofovski službi — po vzdignjen k najvišji časti in kneževski oblasti. On ne ve nič o kakem dragem ljubkovanji; dobro delati mu je edina želja, svojemu ljudstvu se priljubiti edini ponos. Vsakdanje delo njegovo je molitev pa vradovanje, razvedrilo njegovo je sprehod na vrtu, obiskanje kake cerkve, ječe, ljudomilne naprave. Brez posebnih potrebščin, prost pozemeljskih vezi nima preskrbljevati nobenih vnukov, nobenih ljubljencev; vsak sme enako ga ogovoriti, enako k njemu priti.

Njemu so pravice in oblasti njegove službe le zarad dolžnosti. Njegovo trezno in varčno dvorstvo daje mu obilnih pomočkov, s kterimi na vse strani olajšuje potrebo in pomanjkanje. Tudi on kakor skoro vsi papeži mnogo zida, pa ne sijajnih poslopij, ampak občnkoristne dela. Hudo žaljen, preganjan, z nehvaležnostjo plačevan — vendar nikdar ni mislil na maščevanje, nikdar ni storil kake sile, vsikdar je le odpustil in pomilostil. Kelih poln sladkosti in bridkosti, kelih človeške prijaznosti je ne le okusil, temuč ga izpraznil do dna; slišal je hozana (živio!) in kmalo potem „križaj ga!“

Mož, kteremu je vse zaupal, paš prvi duševni velikan svojega naroda, padel je pod bodalom morilčevim. Nekega puntarja krogla je podrla prijatelja na strani njegovi. In vendar nobeno čutilo sovraštva, nobeno dihtilo bridkosti čistega zrkalo njegove duše tudi le mimogrede ni moglo skaliti. Nebegan po človeški neumnosti, nedražen po človeški hudobnosti — hodi trdnih in enakomernih stopinj po svoji poti, kakor zvezde na nebu.

Tako sem videl delovanje tega papeža v Rimu, tako so mi ga opisovali vsi bližnji in daljni njegovi; in ako je zdaj prav odmenjen, kakor se kaže, poskusiti vse, kar more kakega samovladarja boleti in použevati, ter do konca hoditi po poti počasnega mučeništva, podoben je v tem, kakor v toliko družih zadevah, Ludoviku XVI, ali bolje da povzdignemo se višje, on vé, da učenec ni čez učenička, in da pastir cerkve ktere vstanovnik in gospod je na križu umrl, se niti čuditi niti braniti ne sme, ako tudi njemu križ naložé.“ (Cf. Pilger XII. 6.)

šolskega poslopja. Ne, da bi lovil njih pogovorov, vendar ne morem memo, da bi me kaka beseda ne doletela. A o čem je pogovor iz šole gredočih? O obleki učitelja, te ali one učiteljice ali učenke, kako je bila ta počesana, kako krilo, kak klobuk ima druga, s katero je bil učitelj danes najbolj prijazen in zakaj, s kterim študentom ali komijem se je ta ali ona seznanila, kateri izmed teh bi bil nji najbolj všeč itd. O šolskih predmetih pa nisem še slišal nikdar nobene besede.

Pri vsem tem ni čudo, če se je pred par leti že zgodilo, da so pripravniki in pripravnice o predpustu hoteli napraviti v nekem tukajšnjem hôtelu svoj „bal“, in bi ga bili tudi napravili, če bi jim ne bil po vodstvu prepovedan. Čudno pa je to, kar se je letos zgodilo, da je nek učitelj sam pripeljal seboj na ples v neko tukajšnjo gostilnico dve pripravnici, ter odločno rekel, da boste le z njim plesale, ker ste njegovi učenki.

Mi toraj ne bo vsak pameten človek pritrdiril, če tu odločno trdim, da so ženska pripravnišča vse drugo prej, kakor koristna za žensko mladino?

Tako zvana emancipacija žensk in njih potiskanje v javne službe se ni nikjer oponeslo. Za take službe manjka ženski poglavitne lastnosti — molčečnosti. O tem so se prepričali na poštah, telegrafih in tudi po šolah, kamor so vrinili ženske. Ženska utegne biti dobra gospodinja, dobra mati, za kar jo je Bog vstvaril, za drugo pa v obče nikjer ne velja. Svetovna zgodovina pozna veliko žensk, a skoro vse so postale imenitne ali glasovite zavaljo slabih lastnosti in zavaljo hudega, kar so ga storile. Če ženska stopi iz svojih potstvarniku jej odločenih vojn, zna priti iz tega veliko več nesreče, kakor po kakem možkem; to je zopet po svetovni zgodovini dokazano.

Enih šol za ženske pa res še manjka, in dozda ni prišlo še nikomur na misel, da bi se osnovala, namreč šol za kuhinjo in gospodinjstvo. In vendar so te mnogo bolj potrebne od vseh drugih, ker po neizvednosti ženstva v obojem tem trpe škodo ne le posamezne rodovine, ampak vsa država. Koliko ljudi pride ne po slabem gospodarstvu, ampak po slabem gospodinjstvu v nesrečo, na kant! Vzemi ti, ki imaš ne obilno, pač pa primerano

dovolj zaslužka ali dohodkov, v kakem dandanašnjem zavodu ženo in strmel boš, hudo se opekel. Kuhinja jej ni nič znana ali k večjemu toliko, kolikor se je 14 dni pred ženitvijo soznaila z njo; s to vednostjo se smeši pred deklo, tudi se njeni glasovira in citer navajeni beli prsti bojé črnega oglja, blede lice ognjene vročine in soparice. Isto tako se boji šivanjke, če že zna površno šivati; o varčnem gospodinjstvu ni niti govorjenja, o tem nema najmanjšega pojma. Tedaj te bo vsaka reč stala vsaj polovico več, kakor če bi draga tvoja žena ne znala toliko glasbe ali celó kakega tujega jezika, zato pa več gospodinjstva. Kake bi morale šole biti, v kterih bi se dekleta tega naučila, jaz sam ne vem; to vprašanje prepustim razvozljati drugim, saj je med našimi „volksbildnerji“ tudi nekaj pametnih in modrih.

Skoro bi bil pri vsem tem pozabil če ne največega, vendar veliko vrednega napredka v dekliških šolah — telovadstva. No, to je nekaj! Če se že ženska mora v vsem emancipirati, naj se tudi v tem, da zgubi neumno sramožljivost! Mi dečki smo se doma na glavo

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 24. maja.

Dunajski listi objavljajo pismo, s katerim je baron Kellersperg naznanil izstop iz kluba vladi vdanega levega središča. Kellersperg piše, da ne more in ne sme več ostati ud imenovanega kluba, ker je klub sklenil pritrčiti vladnim predlogom o novi pogodbi s Translo, ki so pa za Avstrijo jako neugodni in jo popolnoma izročujejo oblasti Madjarov.

Gosposka zbornica je sprejela predloge o colnem tarifu, le pri colu od kave se je vnela kratka razprava, pri kateri je skušal baron Hye dokazati, da povikšanje omenjenega cola za revnejši ljudi ni tako občutljivo, kakor se trdi. Knez Czartoriski je rekel, da povikšanju tega cola le pritrči zaradi potrebe nove pogodbe, pa občinstvo bode vedelo, kdo da je za to odgovoren. Minister Pretis je trdil, da ima vlada le blagor občinstva pred očmi in da bode državni proračun kmalo vravnan, če kaj hudega ne pride. — V zbornici poslanec je pri obravnavi o podaljšanju provizorija do konca junija dr. Pražak zopet odločno povsarljal želje in zahteve narodov, ki z dosedanjimi razmerami niso zadovoljni.

Ogerska zbornica je sprejela brez premembe kvotno postavo. Bankini odsek je po daljši razprav sprejel od gosposke zbornice sklenjene premembe bankinega statuta, in colni odsek je pritrčil premembam gosposke zbornice pri colnih zvezah, colnih tarifah in Lloydovi pogodbi.

Iz Erdeljskega se telegrafira listu „Neues Pester Journal“, da so pričeli vtrjevati vse prelaze in soteske v Karpatih. Tri kompanije ženijskega oddelka so došlo tje, delo pa vodi stotniki Gyvich, Laner in Hirsch. Gosposkam je zaukazano, da naj reč kolikor mogoče pospešujejo ter preskrbe potrebne vozove in reči.

Vnanje države.

V Carigradu je neki Ali Suavi pripeljal okoli 30 ljudi k palači, kjer stanuje bivši sultan Murad, ter je hotel kričaje „živio Sultan“ z njimi siloma iti v palačo. Pa straža mu je to zabranila in ko so prišli vojaki, pričel se je boj, v katerem je bil Ali Suavi z nekaterim drugim ubit. Angleško brodovje se

hoče vsled tega zopet pomakniti bližej k Carigradu in ostati pri priških otokih.

Med Rusijo in Anglijo zamorejo le tisti zadrževati porazumljenje, piše „Agence Ruse“, ki v vojski iščejo dobička. Pa vse kaže na to, da bo njihovo prizadevanje zastoj, in da se snide kongres, kakor pričajo tudi poročila iz Berlina in Carigrada. Zanesljiva naznanila o vspehu Šuvalovem v Londonu dojdejo v Petrograd še le prihodnji teden. Naj pri tej priliki opomnimo, da lord Beaconsfield sam nima dosti upanja, da bi se ohranil mir, in skoraj bi se moral čudež zgoditi, rekel je Gladstone nedavno v nekem govoru, če bi se v zadnjem trenutku odvrnila vojna nevihta; tako prekanjeno je znal Disraeli premotiti Angleže, ki za vojsko niso ravno vneti. Zlasti se je boje posestniki ladij, ker bi vsled vojske kupčija angleška silno veliko trpela. Tudi jih skrbi, da bi Rusija ne kupila vojnih ladij ameriških ter ne vzela v službo tudi ameriških mornarjev, katerim postave zaveznih držav ne prepevedujejo stopiti v vnanje službe. Brodovje rusko bi se vsled tega silno pomnožilo in bi mu angleško skoraj ne moglo več kos biti. Anglija se zaradi tega z vso silo oborožuje in ima že skoraj po vseh morjih razpostavljeno svoje brodovje. Na vsak način pa se bo morala reč že skoraj dognati, ker vedno zategovanje Rusiji veliko več škode prizadeva v denarnem oziru, kakor pa vojska sama, ktere se narod ruski nikakor ne boji. To pričajo dobrovoljni darovi za vojne ladije, ki se imajo omisliti pod nadzorništvom carjeviča naslednika, kteremu so samo kupci iz Moskve v ta namen poslali 400.000 rubljev.

Nemškemu državnemu zboru se bode predložila postava zoper socialne demokrate. Narodni liberalci so boje sklenili, da te postave ne sprejmo. — Cesarju Viljemu je k srečni rešitvi čestital tudi papež Leon XIII., kar je v Berlinu naredilo jako povoljen vtis.

Na Rumunskem so 22. t. m. obhajali obletnico nastopa kneza Karola in neodvisnosti Rumunske. V Bukareštu so bile vse hiše okinčane z zastavami. Knez je obiskal Kalafat ter ogledal bojišče pri Smrdanu. V Vidinu bil je od Rusov z vojaško častjo sprejet, duhovščina pa ga je sprejela s kruhom in solijo ter se mu zahvalila za sodelovanje armade rumunske. Čez 3 ali 4 dni se knez zopet povrne v Bukarešt.

postavljali, kozolce prekucevali, skakali čez grape in graje, se metali itd.; a dekličev ni bilo nikdar videti, da bi bile kaj tacega uganjale. In to je bilo prav. Nedavno pa sem gredé memo protestantske cerkve na vrtu ob njej videl skakati in guncati se dekleta gotovo že čez 12 let stara pod nadzorstvom učitelja in v pričo veliko gledavcev. Res so imeli hlačice, ali — — jaz vendar nisem hotel gledati, kako se dekleta po novem šolskem učilnem načrtu odgojujejo. Na drugih dekličkih telovadnicah nisem še bil, pa bo povsod menda ravno tako. Učitelji telovadstva so pa, kakor naravno, mladi ljudje, in učenke niso vse v otročjih letih. — —

Tu sem povedal o novi šoli za žensko mladino le, kar sem zunaj šole zapazil; če bi mi pa bilo dano, kot neviden duh sesti med nje v šolo, kaj bi še zvedel! Ženska je zrela — v obojem pomenu besede — veliko prej, kakor možki. Sadu je nekaj že, pa ga bo še več.

Ne manjka mi še gradiva za pero, ki bi pisalo o sedanjih šolah; pred očmi mi je namreč politična strana. Od te strani bi sedanji sistem, ki kakor mora tlači šolstvo, pač

rad za ušesa stresel; ali tiskovno nadzorništvu je že večkrat pokazalo, da o nekterih rečeh ne pusti pisati. Eno pa mi bo vendar dovoljeno, namreč konstatiranje resnice. Po naših šolah je — čeravno je učitelj slovenskega rodu dosti in še preveč za vse slovenske šole — ljudske in srednje, vendar nastavljenih veliko tujcev, ki našega jezika niso zmožni. O sedanjem političnem vetru, če se še tako malo brigajo za-nj (pa jih je veliko, ki se zelo brigajo), se vendar ne morejo ogibati pri svojem podučevanju nekake politične tendence. To pa provzročuje med vsaj kolikor toliko zrelo mladino dvojno gibanje, slovensko in nemškutarsko. Dijaki se pri tem ravnajo navadno po svojih stariših in tako se le prekmalu zaseje razporže v mladino in to pravemu namenu šole: izobraževanju mladine nikakor ne more biti koristno. Tudi se goji s tem že politično sovraštvo, strankarstvo, kar bi ne bilo, ako bi bili vsi učitelji domačini in tisti, ki niso, vsaj nam pravični možaki.

Kaj bi se o tem dalo še pisati! Jaz imam zaznamovanih več mikavnih črtic, ktere bom priobčil, kedar bom smel. Resnične pa so vse.

Na Francoskem so hoteli frama-soni 30. maja obhajati stoletnico smrti glasovitega bogatajca Voltairea. Vsled tega je nastal ne samo med katoličani, ampak med vsemi boljšimi Francozi velik hrup, ker se je ljudem dokazalo, da Voltaire je bil slab rodoljub in zagrizen sovražnik francoskega ljudstva. Škof Dupanloup je vsled tega vlado interpiliral v starašinstvu, ter zahteval oestro kazni za tiste, ki s tem hudo žalijo vero katoliško. Minister Dufaure se je izgovarjal, da je ravno istega mnenja kakor Dupanloup, ki je res dosegel, da je vlada omenjeno javno slovesnost prepovedala in jo bodo le nekteri Voltairajanci obhajali med seboj privatno.

Perzijski šah bil je včeraj v cesarski palači v Petrogradu sprejet.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 23. maja. — (Slovensko in vnanje časnikarstvo.) Nekteri očitajo slovenskim listom, da se preveč z visoko politiko ukvarjajo, ter priporočajo, naj bi se naši listi le z lokalnimi zadevami pečali. Za visoko politiko, pravijo, imamo tako dunajske liste (sic!). Čudni so res taki svetovalci: saj ravno zato so bili ustanovljeni slovenski listi, da zagovarjajo slovenske koristi in slovensko politiko; če bodo Dunajski listi za nas skrbeli, potem bomo slabo preskrbljeni, in če nas bodo oni podučevali, potem bomo slabo podučeni; kajti oni bodo pisali zmirom tako, da bo za Dunajčane, za Nemce in za Jude dobro, za nas Slovence pa slabo, oni bodo zmirom tako pisali, da bi nas premotili, in nam v glavo vbili, da je naša največa sreča, če pomagamo naš narod pomenčevati, skubsti in tlačiti; v imenu liberalizma nam bodo prigovarjali, naj se izneverimo našemu narodu in naši veri. Ravno slovenski listi pa imajo namen, nasprotovati temu škodljivemu vplivu dunajskih listov, in podučevati naše ljudstvo v vseh tistih rečeh, v katerih nas ti listi premotiti in opehariti skušajo. Jasno je tedaj, da se morajo naši listi tudi s politiko sploh pečati, da zadobi naše ljudstvo zdrave pojmove o naši politiki in o tem, kako se moramo med narodi obnašati, da bo bolje za nas. Mi ne potrebujemo političnega poduka od nemških listov, in žalostno je, da tega celó naši rojaki ne pripoznajo, ter še vedno naše spise kot malo važne in neznatne smatrajo, med tem ko najneumnejše nemške liste, kakor „Weltblatt“, „Hansjörgl“ itd. v deveto nebo povzdigujejo. Kdor o politiki kaj razume, in le tak naj bi sodil o političnih listih, priznal bo, da se naša ljubljanska narodna žurnalistika smelo meriti sme z ono v Zagrebu, v Pragi, v Levovu, v Belgradu, v Bukareštu, in da daleč prekosi druge glavne mesta v Avstriji, kakor Celovec, Solnograd, Zader, Črnovice, ker tam nikjer ni samostalnega mišljenja, obračajo se po Dunajskih listih (v Zadru po hrvaških). Pri nas v Ljubljani pa to ne sme biti, ker je Ljubljana središče posebnega, slovenskega naroda, kateri hoče svojo srečo sam vladati, in svojo politiko imeti, tedaj tudi časnike potrebuje, ki le za njega politiko delajo, ker smo že zgoraj rekli, da svoje sreče ne moremo dunajskim ljudom v skrb izročiti.

Kljubu temu nahaja naša žurnalistika povsod le sovražnike, še celó med narodnjaki. Vse je dobro, le kar je domačega, to je za nič, vsi so modri, le mi smo bedaki. Nekteri tudi pravijo: „zakaj ne uredite slovenskih listov, kakor je na pr. „Weltblatt“. S takimi ljudmi se je težko prepirati, ker mislijo, da

časnik ni za drugo, nego za zabavo; da nema druge naloge, ko povedati, če se je kdo obesil, ali v vodo padel, če se je kje prigodila kaka „morithat“, ali če je kje kak princ kakega zajca vstrelil. Kdor le take reči po časnikih išče, za tega je, se ve da, „Weltblatt“ kakor nalašč. Mi pa svoje stališče nekoliko više stavimo, nego vredniki „Weltblatta“; nam se ne zdi pošteno, zanimive notice iz vseh listov tega sveta pokrasti, in kot originalno robo na semenj prinesiti; nam se zdi malo častno in za čitatelje same razžaljivo, ko bi mi telegrame sami kovali ali po drugih listih posnemali jih; kar mi podamo, je naše, in je resnično, vedé vsaj ne lažemo, in objavimo le, to, kar se nam verjetno zdi. Mi imamo svoje ideje, za katere pišemo, te so katoličanstvo, slovanstvo, ožja domovina Slovenija in federalizem v Avstriji, za te ideje pišemo mi, in idejam služiti je naš poklic, ne pa laskati se ljudstvu in udajati se vsaki njegovi strasti, vsakemu slabemu nagonu.

Danes piše „Weltblatt“ prijazno za katoliško cerkev, pa ne iz lastnega prepričanja, ker tega nema, ampak samo, ker je zvedel, da ljudstvo to raje vidi; spominjamo se pa, da smo brali že prav liberaluške članke v njem. V enem odstavku piše za Slované, deset vrst spodaj jih zopet napada; sploh nema nobenega značaja, in nobenega družnega namena, ko ljudi zabavati, in kakor sraka vse skupaj znositi, kar se sveti, naj bo zlato ali čepinja, samo da se sveti, da je zanimivo. Mi „Weltblatta“ ne sovražimo in mu privoščimo njegove naročnike, komur se dopada, in kdor je dosti neumen, da se od takih listov pusti za nos voditi in z izmišljenimi telegrami pitati, naj ga bere; samo proti temu protestiramo, da bi se nam taki listi v izgled stavliali in v posnemanje priporočali. Naj hodijo slovenski listi le po sedanji poti naprej, vsem ljudem tako nikoli ne morejo vstreči.

Domace novice.

V Ljubljani, 25. maja.

(Hranilnica) je v včerajšnji seji sklenila svoje novo poslopje zidati na Kozlerjevem prostoru.

(Naša rojaka gg. Gerbic in Nolti) žela sta pri zadnji predstavi opere „Hugenotti“, s katero je bila v Zagrebu sklenjena gledališka sezona, veliko hvale in slave. G. Gerbic, ki se po 9letnem delovanju poslovi od Zagrebske opere, je bil še posebej odlikovan s srebrnim laborovim vencem in diplomo častnega člana narodnega gledališča.

(Valvazarjeve kronike) prišel je te dni na svetlo 33 snopič, ki obsega nadaljevanje XI. knjige in je okinčan z 28 krasnimi podobami gradov na Kranjskem. Dodan mu je razun tega še naslovni list in pa navod za bukvozeza, katere snopiče in podobe naj veže v 1. zvezek, za ktere se bodo platnice razpošiljale že drugi teden. Imeli smo priliko te platnice že videti, in reči moramo, da so Valvazarju jako primerne, lepo, okusno in trdno izdelane, ter v primeri z vnanjimi — navadno platnenimi — ne predrage, ker stanejo, dasi so usnjene, le po 2 gld. za vsaki zvezek.

(Dražba goveje živine), osnovana 22. t. m. po kmetijski družbi, bila je jako živahna. Kupcev se je bilo iz različnih krajev sošlo nad sto; cena 11 junicam je bila od 66 do 124 gl. 4 bikom pa od 116 do 150 gld.

(Samomor.) J. Hafner, sekundarij na tuksjšnji bolnišnici, je hotel 23. t. m. v Gradcu napraviti zadnji rigorozum. Včeraj pa je došel telegram v Ljubljano, da je pri izpraševanju propal ter si to tako zelo k srcu vzel, da se je ustrelil.

Razne reči.

— Škof Strossmayer se je podal 21. t. m. v Beligrad, da tamošnjim katoliškim otrokom podeli zakrament sv. birme.

— Požar je v Carigradu uničil 4 ministerska poslopja.

— V Radolici delajo v cerkvi nov tlak. Pri tej priliki so odprli, kakor poroča „Slov. Narod“ rakvo in našli v njej truplo, ki je morda že 100 let pokopano pa ste leva noga in roka nestrohljeni ostale.

Spred porotnega sodišča.

Dalje.

21. do 23. t. m. stal je pred porotniki 20 letni Franc Bole, polgruntarjev sin iz Koč okraja postojnskega ter se je imel zagovarjati zaradi razbojnega umora. 21. novembra lanskega leta šel je namreč Andrej Kalister iz Koč v Trst, da bi tam prodal zalogo svojega lesa. Pri odhodu je rekel ženi, da se bode nemudoma iz Trsta zopet nazaj vrnil, a ker ga 29. novembra le še ni bilo domu, začeli so ga iskati. Pri tej priliki so zvedeli, da se je v noči od 24. do 25. novembra po železnici pripeljal do Prestranka, ter se od ondod podal proti Kočam. 29. novembra je našel neki kmet blizo jame Školje Kalistrov klobuk; tudi so zapazili krvav sled in kos glave; šli so za sledom ter so našli v jami neusmiljeno razmesarjeno truplo Kalistrovo. Takoj se jepo Kočah raznesla novica o strašnem hudodelstvu in ljudje so sploh govorili, da Kalistra nihče drugi ni umoril kakor slaboglasni Franc Bolé, ki je najbrže mislil, da se bode Kalister iz Trsta vrnil z obilnimi denarji. Vsled tega je državno pravdnitvo pričelo reč preiskovati. Bole trdovratno taji hudodelstvo in trdi, da je v noči od 24. do 25. novembra, ko je bil Kalister ubit, doma spal; tej trditvi pa nasprotuje to, da je Bole skrbno popraševal, kdaj da se Kalister vrne iz Trsta, in da je bil zvečer 24. novembra t. l. z drugimi fantini vred pri čevljarju v Kočah. Franc Pečnik, železniški čuvaj priča, da je videl Kalistra v noči od 24. do 25. novembra priti v tržaško železnico v Prestranek in vkreniti proti Kočam. Jožefa Prelic pravi, da je pri „Školji“ slišala velik šunder. Ranjkega žena, Marija Kalister dolži Boleta, da je on umoril njenega moža, ker so ga spreletovale vse barve, ko se je vpričo njega govorilo o umoru njenega moža. Neža Vagat in Marija Gole pričate, da ste videle pri jami stopinje, ki niso nobenega družnega kakor Boletove. Janez Gole pravi, da je pri jami pod nekim kamnom našel ranjkega klobuk, Anton Vardau pa je našel v nekem grmovčji kol in Kalistrovo suknjo. Franc Ancin je pa z večmi tovariši v imenovani jami našel truplo Kalistrovo, krvavi sled in gorjačo z nekim kamenom. Anton Surc priča, da Bole je bil 24. nov. zvečer pri nekem čevljarju v Kočah, pa okoli 11. uro predpolnočjo je od ondod odšel, kar potrdi tudi Jakob Vole. Neža Albrecht in Helena Bostjančič pripovedujete, da je Bole k nekemu Moravžu rekel, da naj brez obotavljenja prime za nož ali za sekuro, če hoče koga umoriti. Jurij Blašer pripoveduje, da je Bole enkrat stavil vprašanje, kaj je pač hujski, človeka ubiti, ali pa kako vas požgati.

Matej Smrdu priča, da je dan prej, ko so Boleta prijeli in zaprli, z njim v Postojni popival, in zatoženec mu je pri tej priliki rekel: „Kaj sem storil? Kaj bode iz mene? V hudem času sem rojen in bolje bi bilo, ko bi me mati ne bila porodila. Ko sta prišla memo jame, kjer je bil Kalister umorjen, je Bole

trikrat zdihnil. Zatoženčev oče, Luka Bole, pravi, da ne ve, kedaj da je 24. nov. njegov sin prišel domu; 25. nov. našel ga je na senu lažati in spati; obleka njegova bila je brez madežev; tudi je imel sin 24. nov. zvečer obute nove čevlje, ne pa starih, ktere so mu pokazali. Ravno to priča tudi zatoženčeva mati Neža Bolé. Matija Blašer je iskajoč Kalistra našel s krvjo omadeževan kamen in sled Boletovih čevljev. To potrdi tudi čevljar iz Koč, Janez Oražen, ki pripoveduje, da mu je Bole prigovarjal okraši fajmoštra. Tudi mu je pravil, da že 5 let ni bil pri spovedi ter bo na veke pogubljen. On bo nekaj storil, kar bi nihče od njega ne pričakoval; 24. novembra bil je Bole pri njem do 11. ure. Oražnova žena tudi trdi, da je bil Bole do 11. ure pri njih, ter pristavlja, da je njima pozneje žugal, ker sta proti njemu pričala. Jožef Šemc pripoveduje, da mu je Bole rekel, da naj zanj molijo en Očenaš, če bi bil obsojen. Tudi on trdi, da sled pri jami je bil sled Boletov. 13letna Ana Kranjc pripoveduje, da je Bole res omenjene besede govoril k Šemcu, s katerim sta v krčmi pila in ki ga je skušal tolažiti. Anton Mauer pravi, da sled pri jami ima natančno velikost Boletovih čevljev, Jakob Gole pa trdi, da vsi ljudje v Kočah Boleta natolcujejo, da je on Kalistra umoril, ki je imel glavo razbito, nos zdrobljen, roke odrte in možgani razkropljene. Zdravnika Razpet in Perko pravita, da je bil Kalister ubit na prostem s sekuro ali s kamenom, da je bil vsled hudega vdarca mahoma mrtev, in truplo njegovo zavlečeno v jamo. Boletov zagovornik, dr. Mošé, si je na vso moč prizadeval zatoženca izrezati, pa vse prizadevanje je bilo zastonj. Porotniki so ga z 11 glasovi proti nemu razbojnega umora spoznali za krivega in sodnja ga je obsodila k smrti na vislicah. Zagovornik bode pa svitlega cesarja prosil za pomiloščenje.

Eksekutivne dražbe.

25. maja: 3. Dedek iz Vevč, 3. Jankovič iz Brezovice, 3. Kumše iz Bresta, 3. Marn iz Snerberjev, 3. Selan iz Notranje Gorice, 3. Požlep in Pleško iz Plešivce, 3. Jurman iz Gorenje Senice, vsi v Ljubljani. 2. Kuralt iz Virmažev, 1. Krek od sv. Duha, 3. Triller iz Grenea, vsi v Loki. 2. Jenškovec iz Drame v Kostanjeviči. 2. Srenja Gornji Urem, 3. Cek iz Senožeč, 3. Mejak, vsi v Senožečah. 3. Oberstar iz Zlatneka, 3. Bartol s Hriba, Peterlin s Poljan, 1. Malnar iz Hudega Konca, vsi v Ribnici. 2. Paulin v Kranji. 2. Slobodnik iz Slamne vasi v Metliki. 1. Modic z Vidma v Lašihah.

27. maja: 3. Terbuhovič-evo posestvo Mala Loka, in Cvek iz Kurje vasi oba v Ljubljani. 3. Maci z Vidma in Krušnik iz Spodnjega Tustajna, oba na Brdu.

Telegrafične denarne cene 24. maja.

Papirna renta 62.50 — Srebrna renta 65.05 — Zlata renta 72.— — 1860letno državno posojilo 114.— Bankine akcije 796 — Kreditne akcije 211.90 — London 120.85 — Srebro 105.35. — Ces. kr. cekini 5.69. — 20 frankov 9.67.

Umetne zobe in celo zobovje

vstavlja brez bolečin, in ne da bi bilo treba korenine izpuliti, in vsakovrstne zobne operacije izvršuje tako, da človeka ne boli,

mameč s prijetnim gazom
(Lustgas-Narkose)

Anton Paichel, (10)

zobni zdravnik v Ljubljani

pri Hradeckovem mostu v I. nadstropji.

Moja zdravilna voda za usta, steklenica po 1 gld., in prah za zobe, škatljica po 60 kr., se razun pri meni dobiva tudi pri g. Karingerju in v lekarnici g. Svoboda na Prešernovem trgu pa g. Mayerja pred frančiškansko cerkvijo.